

УРЕЂУЈЕ ЗМАЈ-ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ.

ГОДИНА ДРУГА

ИЗДАЈЕ ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА.

ГЛАВНИ САРАДНИК
А Б У К А З Е М.

У Н О В О М Е С А Д У
20. Априла 1879.

ИЗЛАЗАК И ЦЕНУ
ВИДИ НА ЗАВРШЕТКУ ЛИСТА.

П о с л е с в е т к о в и н е .

И прошла је светковина,
 Видео је свет, —
 Лепа беше, красна беше
 Као мајски цвет.

Пуно жижа и барјака,
 Пуно славолука,
 Орише се песме, химне
 Сребрнога звука.

Сви народи похиташе
 У пировни склад,
 И на српском лицу сјаше
 Онај свети над.

Догореше жиже, свеће,
 Разиш'о се пир ;
 Светковина би па прође,
 Сад је опет мир.

Краљ се шета на висини
 Кроз мраморни трем,
 Он погледа тамо где је
 Банат, Бачка, Срем.

„Шта се оно тамо сјаји
 С оне јужне странке ?
 Та зар Срби још не гасе
 Светковинске пламке ?

Шта то блиста по долини,
 По гори, по трави,
 Па се ниже и котрља
 Као бисер прави !“

Краљу пита, рад би знати
 Шта тај сјајак значи,
 Хај, ал нема никог да му
 Верно растумачи.

Да му каже : није бисер
 Што га видиш сада,
 То су сузе српска рода
 С преварени нада.

Горка ј' мука, тешка туга
 Што те сузе мами,
 Јер му синак најмилији
 У тамници чами.

А тај народ заслужује
 Бољу срећу давно, —
 А те сузе отрла би
 Једна речца само.

Али нема ко да каже
 Шта тај сјајак значи.
 — Хај многи су јад нанели
 Сумњиви тумачи.

К. Љ. М.

Титулус зеванди

Јавна предавања.

XII.

О предлогу „под“ и „над“.

Пре свега, поштовано собраније, морам вам казати, да то није мој предлог, да на свету буде под и над. Али ако сам при стварању света и нехотице можда ја предлагао да буде под и над, ја сам сигурно онда мислио под (патос) и над (надежду), а неки ђаво мора да је промену акцент и изврнуо смисао, па је испало са свим друкчије. Ја сам предлагао под, патос, да имамо на чему ходати, да не би морали један другог газити, — а над — надежду сигурно зато, што сам се надао да ћемо се смети надати и тиме себи многу невољу олакшати. Ал ево, на жалост видимо да нам се под (заједно са ћилимом) све већма испод ногу измиче, а наш најсветији над да служи другима само за играчку и тиграње.

Али пошто видимо да под и над имају два смисла и значења, то их узмимо у другом смислу, — први се штенпи и тако у бару банају.

Даклем предлог „под“ и „над“ то управо рећи и није предлог, већ је свршено питање, за које, бар мене нису никада питали, зато ја и не примавам одговорност на себе, јер ја зацело не бих био гласао да буде наджупана и поджупана, већ да будемо сви жупани; не бих гласао да буде надкапетана и подкапетана, већ да будемо сви капетани, — т. ј. да буде једнакост; ал ево видимо да на свету није једнакост већ има много разних костију, око којих се пси грабе, гложу и кољу и тако нема ни мира на свету.

Али бадава су сва моја накнадна мудровања, кад већ постоје факта: „над“ и „под“. — Погрешка је учињена још при првом плану, а сад можете видети колико хоћете, можете окренути свет тумбе, што горе то доле, што доле то горе, ипак ће нешто бити горе а нешто доле, ипак ће бити нешто „над“ а нешто „под“

Факта говоре. Е па можемо онда и ми говорити. А пошто факта не говоре баш најпаветније, нисмо дужни ни ми о њима говорити паметно, — и тиме ће бити оправдано и ово моје предавање о предлозима под и над.

Даклем, поштовано собраније, ако се ниси до сада већ назевало, а ти почни сад.

Посмотримо само ближе ове речи под и над. То су два екстрема. *L' extremes se touchent*, т. ј. екстрем се туширају. Над- тушира под- хладном водом, поступа с њиме као што поступају доктори са лудима. А под- тушира над- или црним тушем, да га што већма опрени, или му свира туш, да га још већма заслепи, — што опет излази на црно.

Па ипак бог, кад је стварао ове речи под и над, он као да је имао неку једнакост пред очима. Обе су те речи од једног слога, обе од три писмена, обе су кратке, обе је тако удешавао да излазе на до-

бро (д), — а сад што се божија намера изиграва, томе није он крив.

Зашто н. пр. извесни надстојник извесног намастира неће да зна за добро, него се пише настојник? (Ваљда зато што му се и куварица зове Наста. Слагач.)

Поштоване слушатељице моје видим да се нешто мргоде, — ваљда се боје да не почнем опет филологисати. Па хајде окренућу ја онако, како ће и њих интересовати. — Под и над најбоље ћу вам разтумачити, кад вам их представим у немачком преводу, — под и над у немачком преводу каже се обер и унтер. Исто као и у картама. (Ето видите како вам се већ чело ведри!) — Само је та разлика, што у картама може обер доћи сасвим доле, може пасти чак и под столицу, па опет зато остаје обер, што у животу није. Из тога се види да је данас много сигурније бити обер у картама него у животу.

Има речи које су тако ниске да и не трпе друге предлог само: под. Н. пр. подмитити. Према сам ја познавао и таки судија, којима су обе партаје лежале на срцу, — од једне су се дали подмитити, а другој су остављали право да може ону прву надмитити.

Саме се подлост тако усавршила, да ту не може бити ни помена о надлости.

Велика господа веле предлог над, а под остављају нижој класи, — али и ту има изузетка. Шефови пуштају своје писаре да пишу и да се надписују (ко ће брже и боље) — а они се задовољавају са подписом.

Подтисје се некад звао онај предео који је дрктао под опасношћу да га може Тиса, кад набуја унесрећити. Данас је цела Угарска тако Потисје. Ми би да потиснемо, ал Тиса се не да потиснути.

Човек је кадар бочити се са сваким ђаволом, ал кад му се жена подбочи, њу не може надбочити.

Да је боље бити над него под, то нам сведоче и конкурси. Трговац, кад изгуби рачун, он дође под конкурс, а адвокат који је над тим истим курсом, он нађе рачун.

Има жена које хоће само да буду над рачуном а ни пошто под рачуном, — и то им кадкад испадне лако за руком. Али бити над сумњом, а не бити под сумњом, то је већ мало тежи задатак.

И у књижевном животу има под и над. Господин Н. кад је још ишао у школу имао је пасију да дере књиге и своје и туђе. Тај је господин сада аванжирао, од подрикњиге постао је надрикњига.

У званичноме речнику у Србији има и реч надлежатељство, (при којој мора човек помислити да мора бити и неко подлежатељство). За она времена, кад се оно само лежало, дремало и спавало, имало је то и некога смисла, али сада, од како се устало па ваљда и раздремало, сад би се већ и та лежатељства могла из званичног речника преместити у музеј старина.

За дивно је чудо, како у природи пера има нека либерална демократичност. И перо се само онда по-

www.kvartir.rs
У Н И В Е Р З И Т Е Т С К А
Кад дође у нечисте руке подлих списатеља. Ето н. пр. јастук, који је пун перја, њега баш мећемо под главу, а он ипак не да да га зовемо подглављем, него се назива узглављем. А на против како су гадна пера у рукама проданих писаца, она се подвлаче под подмуклост подпуно подлих подужећа, подпомажу подлост подјармљивања, — подказују, подмећу, подсмевају се и т. д. па зато се такав зове и зове подлац. Како је далеко дичнија титула каквог простог али поштеног радника, који крваво заслужи своју корицу хлеба, али са поносом сме рећи да је на дничар.

Увиђајући да се о овој теми више може мислити него говорити, ја ћу мој говор да завршим. А завршићу га са погледом на небо.

Људи поштују небо као неку вишу власт у коју се издају, од које чекају правду заштиту и љубав. Па јели тај патентат над нама? И над нама је, и спушта се уз нас са свију страна, и подилази да нас само потпуно загрли. Ал још ником није пало на ум казати да је небо под нама, тако се поштује права узвишеност која једнаком љубављу обима све.

Хтео сам још нешто рећи, ал добро је што сам заборавио.

Стрмд.

К о к и ц е.

Бечки Тагеблат срањује Тису са Бахом. Молимо покорно, није добро срањење. Вах је само поток, ал Тиса је река.

Ала ће се потомство чудити и лупати главу „како је то могло бити!“ — кад буде читало историју Бугарске, па кад наиђе на ово родословје: Александар други роди Александра првог.

Па није то ништа ново. Од како је века и света у-век су се Лудоње бојале Мудроња.

Један Словак.

То се зове испочетка почињати, као што Бугари раде. Сасвим по Азбуци. Аз (Александер), Буки (Батенберг).

Оно мад је један мађарембер нашао на путу неког и отео му новце. Кад су га питали зашто је то урадио, он рече: Ја му нисам ништа узео, него сам му дао прилику да види, како се може и без новаца живити.

(Међер тај се браца баш угледао на министра Тису, који никада не припознаје да нам је што узео, него нам увек даје. И последњом приликом није нам ништа узео, него нам је „да о прилику да можемо мађарски научити.“)

Да-л је добро тако ?

У Русији стега љута

Земљом лута,

Тражи пута.

Страх и трепет; дркће свако, —

Прави, криви подједнако.
Војник гази куд пролази,
К'о сви живи да су криви.
Сибир зија, кнута режи,
Удри, гони, вежи, стежи!
Авет хоће све да смрви,
К'о да нема здраве крви.
Ко да није много јача
Блага мудрост, — од сто мача.

Пријатељи руски ћуте;
Световати није лако.
А злотвори они ташу,
Вичу: „Браво, само тако!

Ој Баћушко ти си био
У сва доба мудра глава, —
Промисли се да-л је добро
Што ти злотвор одобрава!

Здравко.

Натписи.

1.

Ergare humanum.

„Погрешити — човечно је!“
Тако вели Сима.
Јест, — то ј' једно човечно
Што у њега има.

2.

Вером, као и капутом.

А. Што с' преврло вером
Тако ти олтара?
Б. А да шта ћу с њоме
Кад је већем „стара“!

3.

Списатељ Дака.

Данас видех спитатеља Даку
Где је дао грошић једном просијаку.
Разведрите, критичари,
Ваше мрко чело,
Дочекасмо и од Даке
Једно добро дело.

4.

Неком песнику.

У песме си слио муку
Свог живота, својих жеља;
Ми смо песме прочитали, —
Ох, — то беше мука веља.

Н. Н.

Из школе.

У. Перо, назн: отац ти да две јабуке, а мати три, и имаш пет, је ли, ал ти даш твоме брату Паји три, колико остаје теби? П. пет. У. Та премисли мало: кад од пет даш три? П. Е, ал' ја недам ни једне.

Ко зна, зашто се недеља испред ускрса зове страсна? Сва деца заћуте, а једно мало ће рећи: Господине ја знам; онда је екзамен.

Ћира. Даклем српски конгрес одлаже се опет до јесени. Зашто је то?

Спира. Јер је кратко време за избор.

Ћира. За какав избор?

Спира. Па за избор комесара.

Ћира. А шта ти велиш о руским строгим мерама?

Спира. А зар то није у своје време?

Ћира. Помисли само 100,000,000 људи частити сада са Гуркен-салатом. Нит ће се гладан најести, ни жедан пити, — а ипак може врло скупо стати.

Ћира. Кажу ти мени како је то, да Тиса не види оно што му је пред носом, него види оно што је далеко? Не види потребе Срба у Угарској, већ потребе Румуна у Србији.

Спира. Е па то је сасвим проста ствар. Њему Срби и њихове потребе нису пред носом, него у носу, па зато их не види.

Ћира. Аха!

Ћира. Све разумем само то не.

Спира. А шта брате?

Ћира. Зашто Милетића нису питали пристаје-ли он да га затворе, него га бајаги сад питају пристаје-ли да га помиљују.

Ћира. Та јеси-ли чуо, брате, посланика Перу из чисто српског среза најкашког? Је-ли да је сладак?

Спира. Та Мађарима је сладак, хоће да га поједу.

Ћира. Но ако то ураде, онда ћу ипак признати да су нам колко толко пријатељи.

Ћира. Читаш-ли бога ти „Недељни лист“?

Спира. Ја га не читам, чита га моја баба.

Ћира. Па шта вели тај лист о стварима за које сада Срби највише разбирају. Спушта-ли се у ду-

бину Милетићевог затвора, диже-ли се у висину новог закона, који хоће да нас помађари. Та ваља да има и он своје мњење?

Спира. О томе „Недељни лист“ ћути као заливен.

Ћира. Богме о тима стварима и не може ћутати српски лист ако није заливен.

Абуказемов календар.

Април.

11. Амнестију Милетићеву истина нисмо добили, али у накнаду за то увели су нам мађарски језик у народне школе!

12. Овогодишњи календари не ваљају ништа: какво су нам хладно, мокро и сурово пролеће дали!

13. Чудо ми је, како Мађари допуштају, да се меленачко купатило зове Русанда, зар не би било боље Мађаранда?

14. У Пешти је изишла нова музикалија, којој је наслов „Fantasie Hongroise,“ — би л' се то српски могло казати: мађарска фантазија? И да ли да ми играмо, као што нам она свира?

15. Тиса и побочне реке опет на ново долазе и прете поплавом; Сегединци кажу, да се више не боје.

16. Чланови вршачке провизорне општине, ишту да им се одреди провизија од оних проћерданих хиљада, о којима је била реч у своје време.

17. Владика вршачки није хтео ништа да приложи на сирочад пок. Ђуре Јакшића, велећи: „Срамота ме је мало да дам, а много не могу.“ — Даклем ништа не дати није срамота!*)

18. Зуб времена тако је истрошио здање карловачке гимназије, да ни „индијски екстракт“ против зубобоље, који се толико по новинама препоручује није у стању помоћи. Требало би га извадити па ново дати уметнути.

19. Пословица каже „трбуом за лебом,“ а бома дебели поп А. иде радије „трбуом за печењем“.

20. Један нови Дон Гихоте види на мађарском сабору неке ветрењаче, па мисли да су дивови.

*) Е, али наш је владика рекао: имате нџаца за бацање, те приређујете села таком пијаници. Слагач.

При егзециру.

Пре негде гледао сам како се солдати егзецирају. „Главу горе!“ — „трбу унутра!“ — „Прси на поље!“ — и т. д. Са мном је био и мој синчић, који већ иде у прву латинску школу, и баш је тога дана научио да се нога латински зове *pes pedis*.

Тај мој синчић доведе ме у неприлику запитавши ме: Је-ли татице, зашто се пешачке регименте зову инфантерија.

Нисам знао да му одговорим. Него га запитам да како би их он назвао, кад му се то име не допада.

На то се мој латинац мало замисли па онда брзо рече: Мени се чини да би више смисла имало, кад би се пешачке регименте звале Педантерија.

Шетња по Новом Саду.

XXIII.

Ко се ових дана шетао по улицама новосадским могао је путем сретати све саме професоре више девојачке школе, јер су ови ишли од куће до куће, где су год знали да има гласовира, пак су у име своје и својих ученица, српске дечице, што су им поверени на учење и васпитање, молили власнике или власнице од гласовира, да позајме за једно вече гласовир, да на њему свира српски композитор др. Јован Пачу своје „Српске звуке“ на српској „Беседи“, што је приређује српска девојачка школа у дворици српског народног позоришта. Ал' узалуд су они ишли од немила до недрага, нико не да свога гласовира, сваки се боји, да му гласовир не добије ревматизам или да се не струни (јер има у њему много струна) или можда, да га неби др. Пачу својом невештом свирком искварио. Ал' шта ја говорим! Није истина, да нико није хтео дати гласовира, него је истина, да су они добили гласовир и то драговољно — а знате ли од кога? Од — мађарске „Даларде“! Др. Јов. Пачу, коме је кубура са набавком клавира дошла до ушију, имаће лепа појма о свести и увиђавности наших госпођа, а богме међу нама речено и неке господе, особито кад се сети, с каквом је готовошћу Безендорфер у Бечу ставио му зимус, кад је на српској „беседи“ у корист Јакшићеве породице свирао, који год жели клавир из његових салона и није никакве плате хтео примити Даклем „Мађарска даларда“ и „немачки Безендорфер“ имају више поштовања према српском (скоро рећи данас једином) уметнику, и имају више срца за зеницу ока нашег, за нашу ваљану вишу девојачку школу у Новом Саду, у чију се корист „Беседа“ давала, неголи српске мајке, српске сестре, српска браћа! (Ради правичности спомињемо овде један леп изузетак, госпођу М. С., која је драговољно свој клавир уступила, али се десило, да се пре неки дан једна тасна пореметила, те се гласовир оно вече није могао употребити.) Кад помислимо даље, какве је жртве г. Пачу нама новосађанима принео, дошав о својем трошку по највећем блату и киши чак из Вел. Кикинде и отишав опет по највећем пљуску и још додав при расанку, да ће други пут, кад буде суделовао у Новом Саду, понети од куће и свој гласовир — онда се човек дивити мора оној лепој души, оном голубијем срцу, које свој народ и подмладак српски тако жарко љуби, и ако се ми Новосађани на ово не постидимо, онда је на стидку, који у нашим пољима и баштама расте, нестало црвенила у средини цвета.

Са ове немиле ствари да пређемо сада на какву лепшу и милију. Новосадски лист „Јавор“ доноси у преводу српском шаљиву игру „Пољубац“ у преводу песника Мите Поповића. „Пољубац“ ће изићи и у посебној књижици. Само чинимо пажљивим наше лепе читалице, да при куповању књиге пазе на једну околност, која може пасирати. На пример уђе госпођица у дућан с намером да ту књигу купи. За тезгом стоји

леп млад трговачки помоћник и пита је шта жели. „Молим да ми дате „Пољубац“, рекне на пример госпођица, мислећи најновију шаљиву игру. Из овога би се могло изродити неспоразумење, те би дотични трговац могао друкчијим пољупцем — на изрично захтевање муштерије — послужити, и то би тек била права шаљива игра! Ово смо само ради опсмене споменули, да не кажете после, да нисте знали.

Од најновијих вести забиљежићемо и овде, да је лист „Задруга“ престао излазити. Ово је као што је познато био једини лист за онај део народа, који је само читати и писати научно. Па сад се осврнимо натраг и промозгајмо ово: Лист је излазио три месеца дана, уредник је био затворен и платио новчану глобу, задружна штампарија, као издаватељка штетовала је без сумње коју стотину форината — па ћемо тако имати пред собом сјајну перспективу наше будућности и Чубро Чојковић могао би још једном запевати (или заплакати):

Спиритуж' Клио Мелпомени песме,
Не би л' јаче грухали се јечи,
Нит' о стену већ о груди људске!

У шетњи по Новом Саду мора се још једна ствар приметити, која је без сумње свакога лета свакоме, који се новосадском променадом шетао, јако упадала у очи. Овде мислимо ону летњу грдну прашицу, што се са друма, који је одмах уз променаду диже и јако упада у очи свима, који се променадом шећу. Сада је време или да се тај друм укине, па наоколо поред „црног јарца“ па преко насана управо на агенцију сведе, а место где је сада друм да се засади као и остала променада цвећем или да се власт зарана постара за довољно поливање преко целог лета. Још нешто са агенције. Кад лађа дође а оно нагрну из вароши сви комфортабли и фијакери па агенцију, ал' не стану тамо, где њихова браћа у Бечу и у Пешти стоје, т. ј. мало подаље од агенције, у пристојној диштанцији, него нагрну до саме шупе и магацина, тако, да препрече улазак на лађу, те путници и путнице морају између кола да се провлаче опасности се излажу, да их који коњ за раме уједе или ногом гурне. Кола би требало да стоје изван заграде, те би путник, који жели кола имао 20—30 корачаја више да прави, али боље је и то, него допустити да се путници, особито женски свет, између кола и коња са страхом провлачи.

Аб.

Телеграм.

Шајкашки посланик добио је на дан свога говора телеграм:

Stojkovic, Landtagsabgeordneter
Budapest.

Хвалим бога да си ме заступио као издајица целог српског рода. До сада је сво српство мене од Косова клело. Сад ћу бар мирно у гробу лежати.

Вук-Бранковић.

Модерни малер у класичном стилу.

(Епић).

Преста грмљава, пљусак, а ветар са својих крила лаганих
Тек само по коју залуталу капљицу кишице стреса,
Зраци сунца што растурише густе облаке (станиште грома)
Слетише часом доле кроз свежи ваздух с бистрих небеса.

Излетише скривене тице цвркућући зраком весело,
А по обасјаним улицама поврви народ убави,
На отвореним прозорима гледећ несташно мимоходеће
И пратећи их досетком, синусе лица мома гиздавих.

А лицкаст младић у руху новом мерећи презно кораке
Кроз миле шибе љупких погледа поносито је ишао,
Ноге су му биркале посувље камење мокре калдрме,
А занет би му поглед од једне лепојке другој пришао.

Па кад на једној заста младићу срце живо заигра,
Усне му се развише и он лепојци љубак осмех пружи,
Рука му се вину и светлог шешира маши понизно,
Ал нога у том клизну, ох, те се у благу витак издужи.

На прозорима се буран пљесак ручица диже пребелих,
А с усташца је рујних кикот подмигљив до неба стизао;
Диже се чисмен младић гледајући тужно рухо каљаво,
Па оде мучан а иза њега се дуго кикот дизас.

Вл. М. Јовановић.

Неца и Јеца.

Јеца. Али за име бога муже, зар ти мораш баш сваки
дан и скоро сваку ноћ да проведеш у биртији, зар никад
не помишљаш да имаш код куће једну жену?

Неца. Та то увек и мислим па за то и не долазим.

К. К.

На леп начин.

Он. „Ти си жена какву је бог могао само мени дати“.

Она (весело) „Па чиме си ме заслужио?“

Он. „Био сам велики грешник“.

Она (радознано) „Па?!“

Он „Па сад кајем грехе“

К. К.

Из бербернице.

Адвокат. (незадовољан бријањем) „Тешко оном, који
дође у ваше руке да га ви обријате“.

Берберин. „А још теже оном, који дође у ваше, те
га ви ошишате“.

К. К.

Цар и игуман.

У старо време био је један цар, који је често по сво-
јој држави путовао, пак што је увидио да је зло то је ис-
корењивао, а што је добро било, то је потпомагао.

Једаред дође он у неки намастир, који је био раз-
глашен са својих хрђавих калуђера; ови га дочекају са
највећим страопштовањем и проведу га по целој својој о-
палој и запуштеној обитељи; на заповест царску морадоше
му и попис намастирског иметка, са рачунима годишњих

доходака и издатака показати; из којих се на сву меру
увери, да се ту ђаволски разсипа и да се никад ни нов-
чића на добре и просветне цели не троши.

При поласку своје нагласи цар, како је незадовољан
са њиовим владањем, и рекне, да ће им намастир из руку
узети и државном добру присаједипити, а њих све напоље
истерати, па нека се како знаду таворе и кроз свет про-
бијају, јер — вели — таки дембелни, никакве милости не
заслужују.

На ове страшне речи падне игуман на колена, бри-
зне у плач, те почне цара молити и преклињати, да се
на њих смилује, те да им барем за сад опрости, а они се
заверавају, да ће се поправити, да ће намастир у добар
ред довести, и да ће са приходом, просветне установе-
подупирати.

Цар је био милостива срца, те се разжали на сузе
игуманове; а и савест му је говорила, да није у реду то-
лике људе на пречац растерати, докле им не да прилике
покајању, и докле не види, хоће ли се хтети на боље
окренути; али опет ненађе за добро, да им с места о-
прости, него их науми малко на искушење метнути,
и неко их време у страху обдржавати; те зато овако
проговори.

„Јеси ли чуо, оче игумане?! Ја ћу ти сад ставити
четир питања, а даћу ти рока читав месец дана на раз-
мишљање; при измаку тога времена дођи до мене у прес-
тоницу, па ако ми ваљано на сва питања одговориш, онда
можеш са својом братијом и на даље у намастиру остати
и по своје обећању други правац предузети; а ако не
будеш кадар те задатке решити, онда ће ми с отим бити
одрешене руке да с намастиром како хоћу располажем.“

„Питања су ово:“

„Где је среда наше земље?“

„Колика је висина до неба?“

„Колико има на небу звезда?“

„И шта ја мислим?“

Кад је ово цар изговорио, опрости се и отиде, а игу-
мана у највећој бризи остави, како ће да му на овака
питања одговори, која би памет и најученијих људи збу-
нила?!

У својој невољи обраћао се и на калуђере, неби ли
му који од њих могао какав ваљан савет дати; али уза-
луд; јер они кад су чули, каква им опасност грози, сви су
се од страха посмрзавали; а иначе, ко би смео само и
помислити, да се може на таково што прикладан одговор
наћи?!

Сад наступе за игумана суморни дани; нити му је
јело нити пиће пријало, нити је где врућа места имао
него је без престанка са обореном главом овамо онамо
блудио и уздисао.

У намастиру се налазио један човек, што дрва за
кујну тестери и цена; најпосле је и тај приметио, да игу-
ману мора неки терет на срцу лежати; зато се после
неколико дана усуди, те га овим речима ослови:

„Преподобни оче! Ја видим већ поодавно, да се тебе
нека морија наклатила, које се неможеш да отресеш; ка-
жи ми, шта те тишти? Можда ћу ти ја моћи твоју нево-
љу ублажити.“

„Е мој синко! одговори игуман, — велика је то и
тешка загонетка, која ми моју душу полагава трује; ни

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

„Другојачији људи него што си ти, нису је у стању одгонети! Па кад нема изгледа, да ће се моћи несрећа, — која је на све нас зинула — отклонити; нашо онда да ти узроке подробније разјашњавам?“

„Нећеш се кајати оче! — настави онај што дрва цепа, — ако ми се повериш! Мени се све нешто предскажује, да ћу ја моћи тој несрећи доскочити, за коју велиш да нам тако ужасно прети!“

На овака уверавања, најпосле игуман попусти, те му све до ижице, шта је и како је исприповеда.

„Па то није ништа тако страшно преподобни оче! — рекне тестераш, кад је игуманово жадање саслушао, — Ако ничега опаснијег нема, то можеш сасвим мирно спавати, а ја ћу већ то све тако удесити, да нас ни једног ни глава не заболело!“

Докле је овај говорио осећао је игуман, како му се терет са срца разгаљује; те онако и у нади и у сумњи, није се могао уздржати, да у неком чуђењу не повиче: „Та је ли можно синко! Ако Бога знаш да ћеш ти бити кадар на царска питања, као што се пристоји одговорити?“

„Ни бриге те није оче игумане! — одговори овај. — Само кад ја пођем, мораћеш ми направити једног јаког магарца и толико клупчади конаца, колико он год узмогне на себи понети; после ћеш ми још дати твој манторос и камилавку, да пред цара као игуман изађем, ето то је све што од тебе иштем а за остало, ја ћу се већ и сам састарати!“

„Благословен да си сине мој! — узрази игуман — кад ти на себе терет примаш, нашу свету обител од пропасти избавити! Све ћу ти драговољно набавити, што год зактеваш! Па ако ти посао за руком испадне, који си себи предузео, то ти обећавам, да ћу те честитим човеком учинити!“

Кад је рок за путовање дошао, и кад су све што год је требало справили; обуче ти наш брат манторос са широким зарукављем; пак прилепи себи фалишну браду пак метне на очи наочаре; па натакари на главу камилавку и панакамилавку, пак ујакари у руке једну поштену позамашну плогову штаку са неким незграпним бројаницама; — те држ овамо те држ онамо; елем се он најпосле тако лепо преруши и дотера да је за невољу доста на игумана наличио. Сад му слуге изведу магарца, готово натовареног са клупчадима од конаца, кога он узме за поводац, и водећи га за собом, пешке се у царски град креће, са благословима и жељама братије, да би сретно свој задатак извршио!

Чим је стигао у престоницу, таки се пријави дворјанима као игуман из овог и овог намастира, а цар, — који се у башти десио — тек што је дознао да је ту, одма изађе да чује шта ће му на питања одговорити; па како — због свога краткога бављења у намастиру, — није био игуманово лице добро упамтио, него је држао да је ово баш онај прави игуман; то га овако поздрави:

„Добро дошао, оче игумане!“

Овај се до земље поклони и одговори: „Боље нашао светли цар!“

„А јеси ли се преправио са одговором?“

„Ја сам се преправио, колико сам боље могао!“

„Е, па кад је тако, оче игумане! а ти ми прво кажи, где је среда од наше земље?“

„Баш овде, светли цар! где ја стојим. Ако ли мени неверујеш, а ти мери, пак ћеш се уверити!“

Цар се малко промисли, па кад је видио, да га неће моћи у лаж утерати, а он му одговори: „Водем ти веровати, него ли мерити.“

„А колика је висина до неба?“ — настави цар, —

„Ето толика, докле би ови конци на магарцу дотегли, кад би их све са клупчади развио, једне за друге понадвезивао и затегао. Ја сам то већ измерио; ако сумњаш светли цар! Ту је небо, а ту су конци, пак пробај да видиш, је ли истина што ја говорим?“

Кад погледи цар на магарца, а он се упрепасти од силесије клупчади; те ће рећи: „Водем се брајко већма и на твоје речи ослонити, него ли толике конце размрсивати!“

„Него ми кажи сад оче игумане! Колико има на небу звезда?“

„Толико исто, колико год на моме магарцу длака! Ако ли мислиш светли цар! да није тако, а ти број звезде и магаређије длаке, па ево моје главе ако будем лагао!“

„Ко би јошт то тужан бројао?! — Та ту би ме у томе рачуну и смрт нашла! Него ће — како ми се види — најбоље бити, да се ја тога посла оканем, и да се ослоним на твоје безпрекословне истините догазе!“

Сад је остало још последње питање, при ком се цар већ унапред радовао, како ће игумана збунити и у неприлику довести; јер је држао, да се ту неда којекаквим бургијашењем околишати, него се мора чисто на ствар одговорити; зато га запита:

„А шта ја мислим? Преподобни оче!“

„Ти мислиш да сам ја игуман!“ — одговори тестераш. —

„А да који си ђаво?!“ — узвикне цар сасвим изненађен —

„Ја сам, вели, онај што цепа дрва у намастиру!“

Кад је цар ове последње речи чуо, сав се био пренеразио, те се није могао задоста начудити толикој његовој одважности; јер је морао знати, да му је глава већ у торби била, чим се усудио свога цара на такав лукав и недостојан начин изиграти! Али због његовог оштроумља и досетљивости, и због његовог пожртвовања за љубав намастирског обстанка, сажали се на њега и опрости му, а уједно пошље по њему калуђерима писмено уверење своје царске милости, која њих и њиов намастир све дотле у закриље узима, догод се буду по своме завештању владали.

Н.

„Стармали“ излази 10., 20 и последњег дана у сваком месецу.

Годишња цена 4 ф. годишња 2 ф. на 3 месеца 1 фор. За Србију, Црну Гору, Босну и Херцеговину на целу годину 50 гр., на по године 25 гр. на 3 месеца 13 гр. чар.

Писма и све што се тиче уредништва, нека се шиле на адресу Др. Илије Огњановића у Новоме Саду, а коме је наручнице Дру Јовану Јовановићу Змају у Београд. Претплату пак и огласе, ваља слати на штамарију А. Пајевића у Нови Сад. Цена је огласима 5 новч. од једне врете.

Новије књиге.

(Под овим насловом навестићемо сваку књигу, која се уредништву тога ради припошље.)

Геологија, написао А. Гејкије, професор геологије у Единбургу, превео Лаза Пачу. Са 47 слика. Цена 50 новч. или 6 гр. чар.

Ово је пета свеска у низу „књига за школу и народ,“ које издаје штампарија А. Пајевића у Н. Саду.

Одговори Администрације.

Господ. Мати Кулијеру Сарајево. Онако стоји ствар са претлатом као што смо Вам писали. Ми плаћамо сваки број 2 новч. поштарине, које се уверити можете на самоме листу, као и за претлатну цену у Ваше крајеве. Није 4, него 5 фор. годишње. Послали смо од почетка ове године, а слаћемо и даље непрестано лист сваки Вашим претлатницима. Право је дакле да нам доплатите што мањка, одбивши Вашу провизију 10% за коју нећете да Вам се лист шаље. Поздравље Вам.

Уредништву „Хришћанског весника“ Београд. Лист Вам шаљемо у замену од оног времена, одкада Ви нама шаљете. Одјако шаљите правоме уреднику у Београду. Оглас смо предали Админ. „Заставе“ уз послату 1 фор. Поздрав Вам и Светозару.

Молимо да се чита и запамти!

Ево још неколико имена оних „родољуба“, који покупе туђе књиге и новце, па се на опомене ради плаћања и не осврћу. Штапамо их овде да их се други издавачи срп. књига умеју чувати а ми ћемо већ и друге кораке чинити:

1. Александар Секулић, колпортер књига у Вел. Бечкерек у (који је као што дознајемо многе српске издаваче осакатио), дугује нам 127 ф. 10 н.
2. Св. В. Милић, чиновник у Ст. Градишту у Србији 6 „ — „
3. Мита Пејић, учитељ (!) у Госпођинцима 23 „ — „
4. М. Сопић, трговац у Јасеновцу 8 „ — „
5. Катарина уд. Н. Ј. Иванђанина, у Чакову 31 „ 22 „
6. П. Ненадовић, трговац у Ђурђевицу 7 „ 07 „
7. Ј. Савић учитељ у Ватину 4 „ — „
8. Јован Ешкучевић трговац у Белој-Цркви 34 „ 40 „
9. Ст. Стојковић, писмоноша у Даљу 10 „ 30 „
10. Ј. Димовић учитељ, у Парти 5 „ — „
11. В. Војновић, парох у Лепоглави 16 „ — „
12. С. Саломон, књијар, пређе Осек доцније Сомбор 18 „ 40 „

У идућем броју долазе и ови и још други на ред. Жалост је тим већа, што се у тако гадне ствари упуштају -- као што се из горњих имена види -- и пароси, учитељи и трговци, дакле такозвани „отменији“ чланови друштва нашег.

Штампарија А. Пајевића.

„НОВИНА“ 66

РОМАН ИВАНА ТУРГЕЊЕВА

Превод П. Тодоровића

I. и II. св.

Цена обема свескама 1 фор. 40 новч. Наручује се у

Штампарији А. Пајевића у Н. Саду.

За уредништво одговара А. Пајевић.

КЊИГЕ ЗА ШКОЛУ И НАРОД.

ПОЧЕТНИЦЕ ПРИРОДНИХ НАУКА

до сада изишле ове:

1. Хемија од Х. К. Роское, професора хемије у Манчестру. Српски превод од Стевана В. Поповића, шк. референта. Са 36 слика, укорићена 50 новч.

2. Физика од Балфур Стеварта, професора физике у Манчестру. Српски превод од Стевана В. Поповића, школ. референта. Са 48 слика укорићена. 50 новч

3. Физикална географија од А. Гејкије, професора геологије у Единбургу. Српски превод од Лазе Пачуа, ур. „Страже“. Са 20 слика, укорићена, 50 н.

4. Геологија од А. Гејкије, проф. геологије у Единбургу. Српски превод од Л. Пачуа, уредника „Страже“. Са 47 слика, укорићена, 50 новч.

А за кратко време изићи ће:

5. Зоологија од О. Смита, професора зоологије у Страсбургу. Српски превод од Владана Арсенијевића, професора српске учитељске школе у Г. Карловцу. Са 45 слика, укорићена. 50 новч.

6. Астрономија од Н. Локиера, члана кр. друштва у Лондону. Српски превод од дра Ђорђа Патошевића глав. школ. референта. Са 47 слика, укорићена. 50 новч.

7. Ботаника од Х. А. де Бари, професора ботанике у Страсбургу. Српски превод од Владана Арсенијевића, проф. срп. учит. школе у Г. Карловцу. Са 45 слика, укорићена, 50 н.

Претлатна цена на свих 7 књига стоји само 3 фор. за Аустро-угарску, а за Србију и друге крајеве српске 35 гроша или 6 гроша поједина свеска.

Наруџбине из Аустро-Угарске шиљу се на потписану штампарију, а оне из Србије на књијару В. Валожића у Београду.

ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА.

као издавач „Књига за школу и за народ“

ПЕСМЕ ЗА НАРОД

СПЕВАО СВЕТОЛИК ЛАЗАРЕВИЋ.

== Свеска друга. ==

САДРЖАЈ: Српство. — Српска вила. — Српски својеволци у логору на Дрини 1876. г. — Срби полазе у бој. — Бој на Шуматовцу. — Ђенерал Чернајев. — Освојење града Ниша. — Пуковник Ђуро Хорватовић. — Спомен погинулим јунацима за ослобођење и независност српску 1876—1877. — На дан проглашења независности Србије.

Уз књигу иде лик кнеза Милана.

Цена је књизи само 10 новч. Ко наручи више комада добија по 7½ новч. комад. Наруџбине ваља упућивати:

ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА у Нови Саду.

РЕД ПЛОВИДБЕ

ПУТНИЧКИХ ПАРОВРОДА.

од 4. (16. марта) почињући до даље наредбе:

Из Новог Сада у Земун понедељником уторником, средом, петком и суботом у пола 5 сахата по подне.

Из Новог Сада у Тител, средом и суботом у пола 5 сахата по подне.

Из Новог Сада у Оршаву понедељником, средом и суботом у пола 5 сахата по подне.

Из Новог Сада у Пешту, понедељником, средом, четвртком, петком и суботом у пола 11 сахата пре подне.

У Новом Саду 4. (16.) марта 1879.

Отправништво.

ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА у Новом Саду 1879.